

A'

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Nro. 8.

Költ Bétsben, B. Afzfony Havának (Januáriusnak)
26-dik napján 1802-dik Esztendőben.

B é t s.

A' legközelebb Nauendorf, az előtt pedig Wurmser nevet viselt 7-dik számú Magyar Huszár Regimentnek, meg halálozván a' múlt esztendőben eddig volt tulajdonossa F. L. Gróf Nauendorf; Feldmarschal-Lieutenant Báró Kiemmayer t. méltóztatott Ő Felsége, sok esmeretes katonai derék tettei által szerzett érdemeire való tekintetből, tulajdonossává nevezni.

A' Királyi Magyar Nemes Testörzö Főbb Tisztjei közzül méltóztatott Ő Felsége Dóczy József Fő-Strázsa-Mester Urat Obristlieutenántá

nevezni, Bárótzsi Sándor Fő Strázsa Mester Úrral egygyütt, ki anyai nyelvünknek gyarapítása által örökké fennmaradandó érdemet 's háládatosságot szerzett magának a' két Magyar Hazában. A' nagy érdemű Batskádý Bálint eddig vólt Kapitány Urat pedig Fő Strázsa-Mesterré nevezte Felséges Urunk.

Kitzling Úr Kassán a' Királyi Kamarához tartozó jofzágokban Al-Epitő-mester, már ez előtt egynehány e ztendővel igen hasznos új találmányjairól lett esmeretes; de a' mellyeket tsak mostanában vitt egész tökéletességre 's terjesztett Felséges Urunk eleibe. Mellyre nézve azt méltóztatott Ő Felsége rendelni, hogy az illy hasznos dolgok feltalálója, találmányjainak haszna és be- tse szerént jutalmaztasson meg. Kitzling Úr találmányi ezek. 1. Egy olyan makhína melly által mindenféle malmok, kallók, érzítörő kölyük, 's a' t. szinte úgy hajtattak, mint vagy víz által, vagy lóvak által 2. Hogy mi módon lehet sokkal jobb, egészség sebb sert főzni mint a' mostani serek, még pedig a' mellyhez egy negyed rész árpával kevesebb kívántatik mint eddig, e' mellett a' tűzifának is egy harmad részét minden főzéskor meg mentheti az ember. 3. Ollyan új matériát, a' mellyel a' házok, tornyok fedeleit fa vagy tserép zszindely, nád és zsupp helyett be lehet fedni, a' melly oltsóba kerül és a' tűznek kemény fagnak 's víznek is ellept áll.

Német Ország.

Regensburgból Jan. 14-dikén. A' Strasburgi Püspök Rohán Kárdinális illyen értelmű

írást küldött a' Cs. Kir. Felséghez. „A' Pápa Ö Szge Párisban lévő Kövelje Caprara Kár-
 dinális küldött hozzám egy Brevét, a' mellyben
 a' Pápa Ö Szge kívánja tőlem, hogy a' Rajna
 bal partján fekvő megyémről mondjak le, mint-
 hogy ez a' Religiónak és a' Katholika Anyaszent-
 egyháznak jávára szükséges volna. Maga Felsé-
 ged is atyai gondoskodása és böltsessége szerént
 szükségesnek tartotta vólt, hogy a' Rajna bal
 partja a' Frantzia Respublikának által engedőd-
 jön, tsak hogy ez által Német Országoknak békes-
 ség szereztesse. Úgy gondolom tehát, hogy
 Felséged tzieljának is eleget teszek az által, ha
 az Ö Szentsége akaratajót bétöltöm, minékutánna
 ezen lépésemet a' Moguntziai Választó Hertzeg-
 nek is jelentem, a' ki azt minden tekintetben
 helyben hagyta. Oly fontosok is az Ö Szentsé-
 ge erre nézve elő hordott indító okai; hogy azok-
 ra tekintvén minden áldozat tétel kötelesség. Ez
 a' kötelesség, 's Felséged eránt az én tisztelettel
 tellyes leköteleztetésem kívánják tőlem egy szer-
 smind azt is, hogy Felségednek ezeket tartozás-
 képpen be-jelentsem. Ide rekeztem párban azon
 Pápa Ö Szgéhez intézett írást is, mellyben a'
 fent nevezett Megyémről lemondok; alázatosan
 kérvén Felégedet, méltóztassa ebben tekintetben
 venni azt, hogy a' Rajna jobb partján lévő ré-
 szét Megyémnek megtartottam, nem lévén itt
 helye azon okoknak, mellyek, a' más részének
 kezeim közül való kibotsátására köteleztek; és
 mivel felette igen szívemen fekszik, hogy ezután
 is Felséged uralkodása alatt Hertzeg, és a' Biro-

dalombéli Státusok között maradhassak. Felségednek kegyes Pártfogá-áért mind személyemre mind Megyémre nézve esedezem.“

Olasz Ország.

Romából Jan. 2-dikán. A' Státus jövedelme hijjánosságának kipótolására, leg jobb intézeteket tétet Pápa Ő Szge, a' ki meg nem szünik Státusai lakosinak javára, 'sföképpen a' had alatt sok inséget szenvedett köz nép sorsának felségéllésére, hathatós eszközöket fordítani. Maga Ő Szge Udvarában minden pompát eltörlött, szükségtelen Udvari tselédek nem tart, és az élése módját igen gazdálkodó lábra állította, hogy a' szegénységet tulajdon jövedelméből is annál inkább segíthesse. Különösen pedig egynehány nagy érdemű és esméretű férjfiakból álló Deputátziót rendelt Ő Szentsége annak elintézésére, hogy a' Római Státusban a' földmivelés, barom tartás, sejem bogár tenyésztetés jobb lábra kapjon és terjedjen a' nép között, hogy a' sok pusztán fekvő földek termő földekké változtassanak; és hogy a' koldúsok teméntelen sokasága, kivált magában Róma városában mi módon kissebbítethessen meg.

Lucca Jan. 2-án. Bonapárte első Konzulnak, rendkívül való követ név alatt ide küldött embere, Polgár Saliceti, el készítette már ennek a' kis Respublikának Konstituzzióját, némelly előkelő idevaló embereknek gyülekezetében, 's December 30 dikán sok ágyúzások között ki is hirdetődött. A' Konstituzciónak (a' Státus alkot-

mányának) Első Titulussa szól a' Gubernium (Kormányfőszék) organizálásáról. Az ebben foglalt 15 Tzikkelyeknek ez a' summája: A' Luccai Respublikának Guberniuma áll a' Collegiumból, vagy is a' Nagy Tanátsból, a' végre hajtó hatalomból, és az igazgató Tanátsból, (un Collegio, o sia Gran Consiglio, un Potere Efecutivo, un Consiglio amministrativo) A' Nagy Tanátsnak Elöl ülője, ki a' Tagok közzül választódik, törvényt hoz, és a' végre hajtó hatalomnak, valamint szinte az igazgató Tanátsnak és a' Törvény Táblának (Tribunali) Tagjait ő nevezi ki. A' Nagy Tanáts 300 Tagokból áll, két százan lesznek a' gazdagabb Birtokosok közzül, 100-an pedig a' nagyobb kereskedők, Tudósok, 's mesterségeket űzők (Artisti) közzül. A' Tagoknak semmi fizetések se jár, kiket most leg először a' Konstituziót készítő Gyülekezet fog választani. Azoknak harmad része ki-esik hivataljából minden ötödik esztendőben, a' mikor új Tagok fognak helyettek választódni. A' végre hajtó hatalom a' legöregebb 12 Tagokból áll. Ezek minden második hónapban más Elöl ülőt tesznek magok közzül, a' kinek azon két hónap alatt ez a' neve lesz: Gonfaloniere, az az, az Ország zászlós Ura, vagy zászló-tartója. Ez az egész Respublikának kép viselője, azért is ő felel a' külső Hatalmasságoknak, ő fogadja el a' követeket, ő írja nevét minden ki-hirdetett törvények alá. 's a' t. Ezen 12 Tagok közzül, mindenik 4 esztendeig marad a' hivataljában, és a' Nagy Tanáts minden esztendőben negyed részét eleresztí, 's új Tagokat választ helyekbe magok közzül.

Modenából egy ilyen szerentsétlen történetet írnak; Marchese Campori igen nagy kintsű Alfzonzáságnak a' Kastélyában egynehány Cisalpíni sódobba lépett Lengyel katonák szállítattak kvártélyra, 's mivel a' kastélyt eléggé bátorságos helynek gondolták a' tisztek, egy jó rakás puskaport és töltést is rakattak bé a' katonák földszínén lévő szobáiba. A' puskaport valahogy meggyúlván, a' katonákat, a' kastély nagyobb réizét magával Campori Alfzonzással és sok udvari tselédjeivel egygyütt a' levegőbe szorta, 's huzonhat ember vesztette el életét.

Genuából Jan. 3 dikán. Sok századok óta nyughatatlankod atják már a' Maroccói, Algíri Tunisi és Tripolisi tengeri tolvajok a' közép tengeren hajókázó Európaikat a' kereskedésnek igen nagy akadályára. Most már valósággal úgy látszik, hogy Anglia egygyet értvén erre nézvé Frantzia Országgal véget akarnak vetni az ilyen vad Nemzetekhez illő 's a' Nemzetek közönséges törvényeivel ellenkező erköltstelenségnek, 's arra fogják a' nevezett Országokat kényszeríteni hogy a' természet és a' pallérozott Nemzetek bevett közönséges törvényeit ők is elfogadván, és szüntelen szemek előtt tartván mindenekkel békeségben éljenek. Tunisból leg közelebb ilyen tudósítások érkeztek ide, hogy az oda való kikötőhely előtt egyszerre egy Anglus, és egy Frantzia, békességes zászlókat lobogtató hajók jelenték meg, mellyeknek Kapitányai a' következendő kívánságokat terjefztették a' Tunisi Dey eleibe 1.) Hogy 40 nap alatt minden rabszolgákat

botsáttasson szabadon, kik ezen két Nemzet közül találtattnak Tunisnak akormelly vidékiben. 2.) Minden prédáló hajóit hívja vízfzra a' közép tengerről, 's többé tsak egynek se adjon a' rablásra szabadságot. 3.) Nyissa ki kikő őhelyeit az Európai Nemzetek hajói előtt, 's szabadítsa fel azokban a' kereskedést. Ugyan ezen kívanságok fognak a' több Amériikai rabló Státusok elibe is terjeztetni; a' mellyeket ha el nem fogadnának, minden Európai Hatalmasságok bizonyosan készebbek lesznek az Anglusokat és Frantziákat azoknak megfenyítésére erejekkel elő segélni, mint esztendőnként fizetendő adóval venni meg tőlök a' békességet, mint eddig szokásban volt. — Azt írják az Amériikai egygyesült Státusból jött levelek is, hogy az oda való szabad Státusok készebbek hadat folytatni Tunis és Algír ellen, mint azt a' rettenetes nagy summát, mellyet az a' békességért ujjolag kívánt, esztendőnként lefizetni.

Frantzia Ország.

Párisból Jan. 6-dikán. A' végképpen elbotsátott katona Tisztek közzül, kiknek száma igen nagy, tsak kevesek nyertek penziót vagy más megjutalmaztatást a' Kormányszéktől; a' honnan sokan békételenkednek közülök, a' kiknek módjok nem volt benne, hogy a' háborúban fel pénzelhették volna magokat, 's már most nehezen élhetnek. Ez előtt egynehány nappal megjelent egy ilyen Tiszt a' Hadi Ministeruél közönséges audientzián, 's megértvén tőle, hogy

nints nékie a' Kormányszéktől mit reményleni, mingyárt ott a' Minister előtt föbe lötte magát. — A' koldúsok száma meg lehetősen megkevesedett Frantzia Országban az által, hogy a' közönséges dolgozó házakban minden féle tsonka, béna, siket, vak koldúsnak dolgot adatott a' Kormányzék 's azért tartj, és ruházza őket; de ez által még se lehetett a' házról házra járó's bujdokló koldúsokat egészen kiirtani. Most tehát az a' Jóltévő Kommiszió, mellyet Párisban a' végre állított fel a' Kormányzék, hogy ez egyedül a' szegények sorsára ügyeljen és annak javításáról gondoskodjon 1000 forintot érő arany érdem pénzt tett fel jutalmúl annak, a' ki ezen kérdésre leg jobban megfelel rövid értekezésben; úgymint: „Mellyek lennének az alkalmaztatható leg jobb eszközök, a' koldulás kiirtására Frantzia Országból; általjában pedig, mi módon lehetne a' szegénységnek (szegénykedésnek) elejét venni?“ — A' Helvétziában lévő Frantzia Követhez Verninac Polgárhoz kurír küldetett, hogy hívja meg a' Helvétziai Respublika Kantonjai előljáróit (fejeit) Lyonba, az ott tartató tanátskozás végett, a' Respublika jövődö kormányozása módja meghatározása eránt. — Jourdan Generális Pedemontzium mostani Administrátora, hasonlóképpen Lyonba hívatot.

Lyon Jan. 7-dikén. Ennek a' hónapnak 10-dikére várják ide a' Fő Konzult Párisból, ki nek a' számára, a' Tanáts házban, egy díszes ülő helyet készítenek az előlülő (proses) széki vel szemközben. Ez az ülőhely (szépen ki van é e-

sítve győzedelmi pompát ábrázoló rajzolatokkal, ki vannak nevezetesen rajta formálva azok a hatalmasságok, a' mellyek ellen vezérlette Bonapárte a' Frantzia Armádiát; a' Tiberis és Nilus folyó vizei. Az ülő hely bőltozatja elő adja a' felhő nélkül való tiszta eget, mellyre Virgiliusnak ez a' verse van reá írva: *Collectas fugat nubes, solemque reducit.* — Bonapárte Lajosnak Beauharnais Kis Afzszonyal való házassági egybekelése, Januárus 4 dikén, délutáni 3 órakor ment végbe a' Konzulok palotájában. Jelen vóltak ezen a' tzeremónián a' második és harmadik Konzulok, mint tanúk; és Cardinális Caprara mondta az új házass társakra a' papi áldást. — El borítván közelebb a' nagy ár víz az Arlesi vidékeket, bé szorított egy alvó embert a' maga kunyhójába; ki is félvén attól, hogy honnan ki megyen, belé fúl a' vízbe: hét nap és hét éjtzaka éhen szomjan ott vesztegelt. Meg tudván mások a' dolgot, segítségére mentek ennek a' nyomorútnak, és ki hozván ötöt kunyhójából, mivel már felettébb el kényszeredett vólt, bé vitték egy Ispotályba, a' hol tsak ugyan szerentsésen megtartották életét.

Páris Jan. 10 dikén. Jó ideje már, miolta Párisban egy új különös társaság állott fel, ilyen nevezet alatt: a' Betseket el vesztett Irók társasága. A' ház, a' mellyben ennek a' társaságnak tagjai minden tized nap öszve szoktak gyűlni, igensetét, és az ülő székek benne úgy vagynak tsinálva, hogy rá érik rajtok az emberre az álom, a' honnan nem egyebet tsi-

nál az egybe gyült társaság, hanem déltől fogva három óráig ásítózik, a' még hátra lévő részét pedig a' napnak álommal húzza ki. A' napokban tartott közelebb ez a' társaság pompás gyűlést, Peiss Polgárnak egy Alhamar nevű munka frójának, előülése alatt; ki is egy beszédet tartott előre, mellyből következő dirib darab szólások formái, lettek közönségesekké: „Társaim, így szól Peiss, sok neme van a' ditsőségnek, (ekkor mind ásítóztak). Tudjátok hogy én ditsőségesen buktam meg. (ekkor kétfzeresen ásítóztak, és el nyomván kit kit a' társaság tagjai közül az álom, le hajtotta a' fejét, és úgy láltzott, mintha bókolásával azt akarta volna helybe hagyni, a' mit az előlülő mondott). Eddig jó munkák írásával szerettek az emberek magoknak betsületet, de mi ne vigyázzunk arra, ne járjunk mink a' tört ú . . . ton, . . .“ Itt maga is egygyet ásítván az Orátor, így folytatta beszédét: „Ily azzal különböztettük meg magunkat másoktól, hogy semmi érdemes munkát nem dolgoztunk, és ebben a' dologban sen . . . ki sem veheti el től . . . ünk az elsőséget.“ A' már félig el aludt előlülő, itt félbe szakasztotta beszédét, az egész társaság hortyogására: hanem kívülről valaki nagyot talált süvöteni, mellyre az egész társaság fel serkent; az előlülő is élni akarván ezzel az alkalmatossággal, ismét hozzá kezdett a' beszédhez, ezeket mondván: „Úgy vagyon hazafiak, egy betsületes meg bukás szinte úgy utat nyit a' ditsőségre, mint valamelly tökéletes győzelem. Eléggé esmér bennünket a' vi-

lág hogy kik vagyunk, mellyre való nézve, azt javaslom a' társaságnak, hogy aludjon el a' maga borostyán kolzoruja alatt." Ennek felettébb neki örülvén a' társaság, az előlülő javaslására el aludt.

A' Moniteur nevű hivatalbeli Újság elő adja rövid summában mind azokat a' tanátskozásokat, mellyek a' Polgári Törvénykönyv készítése alkalmatosságával a' protokollumba beíratk. Kitétzi abból, hogy majd minden törvényre, mellyeket be akartak a' könyvbe írni, olly fontos nehézségeket találak, vagy maga a' Fő Konzul, vagy a' meghasonlott Tribunátus tagjai, hogy a' törvénykönyvnek tökéletességre menni tsak nem lehetetlen volt. Nevezetesen, annak a' törvénynek, hogy; A' közönséges bátorságot és tsendeséget háborító nagy bűnösöket, tolvajokat, gyilkosokat 's a' t. nem kell halálra, 's holzfasztöm-lőtzőkre büntetni; hanem Amérikanak valamely kiellen 's miveletlen tartományába hordatni, " még ezt is hozzá adta a' Törvényhozó Tanáts, hogy az ollyan személyeknek hitese társaik azonnal elváláztatnak örökre hitveseiktől, mihelyt erre büntetődnek: de a' Fő Konzul ezt helyben nem hagyta; sőt a' Törvényhozóknak minden erősségeit, mellyekkel ezen allításokat támogatták, mind az erköltsi törvényekből, mind a' politikából előhordott fontos okokkal táfolta meg. Ezeket a' Moniteur szóról szóra ekként adja elő. "Vallyon nem tökéletes elégtétel e' a' bűnös által megbántatott társaságnak, ha a' bűnös minden vagyonjaitól, barátjaitól, hazájától és szokásaitól

megfosztatik. Miért kellene az ő vétkéért a' feleségének is lakolni, 's azt erőszakkal elváltatani azon egygyességtől, melly tsak nem az ő lételeket is egygyesítette? Nem mondaná e' sok hív feleség szemetekbe; „inkább fosztottátok volna meg már életétől, hogy leg-alább az emlékezetét szívembe zárhattam volna: de azt parantsoljátok, hogy éljen 's azt meg nem engeditek, hogy őtet vigasztaljam! „Hány férjet találna az ember, a' ki tsupán tsak hitese társa eránt való gyenge (lágý) maga viseletének tulajdoníthatja, hogy ez vagy amaz gonofzságra vetemedett! Miért ne szabad volna tehát azoknak, kik az elkövetett bünre első okot szolgáltattak, vigasztalást nyújtani elántorodott férjeknek. Nem betsülnétek e' az ilyen aszszonyt, melly ezen kötelességének eleget téfszen? és még sem akarnátok e' tehát külömbiséget tenni az ilyen személly, és a' betsület-ről, 's köteles-égeiről elfelejtkezett férjfi között?”

Elegyes Levelek.

Alább irt, Athenei születés, a' ki Görögül, Deákul, Frantziául, Olaszul, Németül és Anglusul beszéll és közel hat esztendeje hogy Angliában tartózkodik, egy olyan feleséget keres magának, a' ki ne legyen több 23 esztendősnél, meg lehető szép, jószággal birjon, és Ó Vallású legyen. Azt kívánja pedig, hogy a' kinek, az ő vele való öfzve párosodásra, meg lévén benne a' nevezett fel tételek, kedve volna, magát mentül hamarébb jelentse. Az egybe kelés után szándékozik feleségestül, Német Orizágon keresztül Gö-

rög Országba visszafizzeni, a' honnan, 18 hónap múlva, visszafizethet az aszfonyság, ha kedve tartja. — Az alább írtat, sok Nagy Britaniai érdemes emberek esmerik, és tanúbizonyosságot tehetnek szüzen 's józanon töltött életéről. — Azt kéri ki, hogy a' hozzá útasítandó leveleket 1 rankón küldjék. — Demetriades Constantin.

Scótiának északi oldala felé eső Strona szigetben, egy Tait nevű Oskola Mester, kit egész Scótiában igen tudós embernek tartottak, 110 esztendőskorában hólt meg. E' talám a' legöregebb Oskola Mester volt a' világon.

Nem régen következő című könyvetske jött ki Angliában: *Memoir of a campaign with the Ottoman army in Egypt, from February to July 1800, etc. By Mr. J. P. Morier private Secretary to his Excellency the Earl of Elgin, London Debrett. 1801. 8 ad rétb. 100 óld.* Sok nevezetes dolgokat közöl benne Morier a' Nemzetével, hogy bővebben is meg esmertesse vele a' Törököket, kikkel, mint tölszomszédunkkal, hogy mindenképpen meg esmerkedjünk, Nekünk sokkal nagyobb szükségünk van reá. Mídon tehát 1799 ben, a' Nagy-Vezér egy ármádiát gyűjtött ölszfe Syriában, Damaskus vidékein, és azzal a' Frantziák ellen indult Egyiptomba, akkor érkezett meg Konstantinápolyba Lord Elgin, rendkívül való Anglus Követ, ki is, hogy a' szövetséges Török ármádia mozdulásairól, 's ütközeteiről közelebbi hiteles tudósítást

sokat vehessen, a' házi Secretáriussát, Morier t a' Török táborba küldötte, melly már akkor Egyiptom szélein feküdt. Ki-szállván itt Morier a' hajóból, leg-először is, a' Török tábor állapota vonta magára a' figyelmetességét. A' köz katonák naponként való zsoldjok, a' kinek-kinek ki szabott kenyéren és riskásán kívül, állott öt, 's tíz Asperből, az az, 2, 's 4 krajtzár hópénzből: mert húst, tsak kétszer kaptak egy héten. A' vas fazekat, mellyben ételeket főzik, szentnek tartják, és azt mindég egy strázsza őrizi, 's ha valamelly gonosztévő e' mellé a' vas fazék mellé vonja magát, azt bántani, vagy onnan fogságba vinni nem szabad. Azokat a' katonákat, kiket Móreában, Épírusban, Albániában és Macedóniában szednek, Arnautáknak nevezik, kiknek, mivel egyedül való foglalatosságok a' fegyverrel való bánásban áll, igen jó hadakozók. Azomban pedig, mivel olyan tsekélységből áll minden jószágok, a' mit oda haza bírnak, hogy az nem méltó arra, hogy mellette fegyvert foglaljanak: sokkal hasznosabbnak tartják, ha másoknak tesznek pénzért hadi szolgálatot. Innen, leginkább a' Török Basákhöz szoktak el-szegődni, 's sokszor bé-mennek szolgálni Arabiának Medina 's Judda városáig is. Még ezekben nagyon meg-tetszik a' régi Lacedemon-béliek vad természet, a' kiknek ők, maradékaik, mint vélekednek felőlök. Igen híresek vitézségekről; és mivel nagy tisztelettel viseltetnek tulajdon Tisztjeik eránt, kik őket igazgatják: nagyobb haszonnal is lehetne őket fordítani, mint a' millyenre

valósággal élnek velek. Azt a' Georgiából és Circassiából való katonaságot pedig, melly könnyű lovasokból áll, és mindnyájan egyforma, felettébb szép, szőke, 's jól termett emberek, Lesghi-knek nevezik. Ezekben a' hadakozás terméltette vált, mivel a' Caucasus hegyein, szüntelen való ellenségeskedésben élnek egymás között, és a' velek határos Orosz seregekkel, mindég tsatáznak.

Ezekon kívül van az úgy nevezett szabad sereg, melly mind patvarkodó emberekből áll; és ezért Deli-knek, vagy eszeveszetteknek hívatatnak. Ezek egy könnyű lovas sereget formálnak, 's azzal kérkednek, hogy ők soha háta nem fordítanak az ellenségnek, sőt a' szemlátomást való veszedelmeknek is vakmerően neki mennek; és ha megverik őket, a' magok tulajdon táborokat fel-dúlják, sokszor már akkor is, mikor még a' sereg nagyobb része derekason veredik; útjukban pedig, a' hol keresztül mennek, a' szegény lakosokat fel-prédálják.

A' Török katonák a' sanyarú élet módja által, mindenféle nyomorúságokhoz hozzá szoktak, sokan csak kenyérral és veres hagymával élnek, a' húst nyalánkságnak, a' riskásával való élést pedig vendégségnek tartják, és ezen egygyügyű étek miatt sokféle betegségeinket éppen nem is esmerik, a' mint is kitsinségektől fogva hozzá szoktak a' szabad levegő alatt, többnyire a' száraz földön hálni. Példa a' tulajdon magok hafzna keresésére, az, a' mit emleget Morier a' Heliopolisi, Kairótól nem messze esett ütközetről,

mellyben a' Török katonák az ő magok pajtásaik' fejéit vitték a' Nagy-Vezér elejébe, hogy el-kaphassák a' megígért jutalmat, ha t. i. a' le vágott ellenség fejét elő-mutathatják. Példa az ő fenyíték nélkül való katonáskodásokra az, a' mi Katiénél, az Egyiptomi tenger parton történt az alatt, míg Morier a' Török táborban volt. Nevezetesen 7000 főből álló Albániai katonaság feküdt az említett helységnél, közel a' Nagy Vezér sátoraihoz, kiknek, bélestveledvén, jó kedvek erefzkedett, örömben kiabáltak, 's golyóbissal az únalomig lövöldöztek. Ezt halván a' Nagy Vezér, egy katona Tisztet küldött hozzájuk, hogy a' lármának és lövöldözésnek hadjanak békét; de még annál inkább lövöldöztek, úgy hogy azt gondolta volna az ember, hogy valahol nem mélttze katonai mustra van. A' Török táborban annyira szokássá vált, a' golyóbissal, jó kedvből való lövöldözés, hogy szüntelen félhet az ember tőle, hogy agyon lövik. Moriernek a' sátorát sok helyt keresztül lövöldözték, és egyfzer tsak azt vette észre, hogy egy gaz-ember, a' puskáját, hideg vérrel a' kalapjának szegezte, hanem még is szerentsére odébb vonhatta magát. — Ehez járúl az ő nagy vakságok, hogy t. i. mindég báforságban gondolják magokat lenni. A' Török ármádiánál, nem gondolkodnak az olyan előre való okos rendelésekről, mellyeket mások szükségeseknek tartanak arra a' végre, hogy az ellenség véletlenül meg ne támadja őket.

Végezte következik.